

Bekymring satt i system

Østfold er blitt et foregangsfylke når det gjelder å bekymre seg for barn som ikke møter til tannbehandling.

Målsettingen bak tiltakene i Østfold er å bedre tannhelsetjenestens rutiner for å fange opp og gi tannbehandling til bekymringspasienter. Dessuten er målet å opprette tverrfaglig samarbeid med barnevern og helsesøster for de bekymringspasientene tannhelsetjenesten ikke når frem til, eller der det foreligger mistanke om alvorlig omsorgssvikt eller mishandling. Tannhelsesekretær Kristin Strandlund er ansvarlig for prosjektet som startet så smått i 2006, og som nå omfatter hele fylket. Det er allerede støttet av Sosial- og helsedirektoratet, og nå vil fylkestannlegen sende søknad om ytterligere støtte. Prosjektet går rett og slett ut på at det er én oppfølgingskontakt som tar seg av oppfølgingen av alle bekymringspasientene.

– Jeg har gått med tanker om hvordan vi skal kunne hjelpe bekymringspasientene i mange år. Sakte men sikkert tok tankene mer form og ble til en plan og et forslag til prosjekt som jeg gikk til fylkestannlegen med. Richard Næss ga meg tillit og full støtte, og dermed var det bare å sette i gang, forteller Kristin Strandlund, som har skaffet seg kunnskap gjennom ulike kurs, blant annet med sin hovedinspirator, Anne Rønneberg. Strandlund har også vært engasjert i barnevernsbarn i lang tid, blant annet ved å stille sitt hjem til disposisjon som helge- og avlastningshjem gjennom 15 år.

– Ved å være opptatt av og nær barn som trenger ekstra oppfølging gjennom mange år har jeg fått innsikt i hvordan ting fungerer, eller kanskje jeg heller burde si ikke fungerer, i de hjemmene hvor disse barna kommer

Tannhelsesekretær Kristin Strandlund er drifkraften bak prosjektet i Østfold. Nå vil andre fylker kopiere Østfoldmodellen for oppfølging av bekymringspasienter.

fra. Jeg vet også en del om hva som skal til for at de skal komme til tannlegetime fremfor å utebli. Det dreier seg ofte om enkle tiltak, der hele hemmeligheten er tett oppfølging – noe som igjen krever at tingene blir satt i system.

All oppfølging samlet på ett sted

– Hvordan fungerer systemet du har laget for bekymringspasientene i Østfold i praksis?

– Det dreier seg ganske enkelt om at tannlegene og tannpleierne melder fra om bekymringspasienter til meg, og at jeg står for videre oppfølging. Jeg går tett innpå hver enkelt pasient, blant annet ved at jeg har utvidet tilgang til folkeregisteropplysninger. Der ser jeg ikke bare hvem som er mor og far, men også hvem som nylig er skilt og hvem av foreldrene barnet bor hos. Ut fra disse og andre lignende opplysninger vet jeg mer om hvilken situasjon barnet befinner seg i før jeg tar kontakt

med hjemmet. Min strategi er at jeg vil møte folk der de er, at jeg skal være til hjelp og støtte og tilby oppfølging, og at jeg aldri kjefter på noen. Disse menneskene har som regel rikelig erfaring med å bli mast og kjeftet på, og har ofte masse dårlig samvittighet fordi de ikke følger opp barna sine like godt som andre foreldre. Min oppgave er ikke å legge sten til den byrden. Snarere tvert i mot. Mitt mål i denne sammenhengen er å motivere pasient og foreldre til å ønske en ny timeavtale, og å gjøre mitt for at de skal klare å overholde den.

– Hvem er definert som bekymringspasienter?

– Det er de som ikke møter til innkalt time to år på rad, og som ikke responderer på brev om dette. Det er også de som har et registrert behandlingsbehov, som ikke møter og ikke svarer på brev. Videre er det risikopasienter som gjentatte ganger ikke møter til time, og pasienter med det vi

kaller unormal karies hvor vi har mistanke om seksuelle overgrep, omsorgssvikt eller spiseforstyrrelser. Det er pasienter med ekstrem angst for å gape opp, og selvsagt pasienter med merker på hals, hode og overkropp, der vi fatter mistanke om vold og mishandling. Når det gjelder disse siste, blir jeg som oppfølgingskontakt informert umiddelbart, og her skal ikke de foresatte informeres. Men jeg vil gjerne understreke at det ikke er noe mål i seg selv at det skal sendes bekymringsmelding til barnevernet. Av de bortimot 250 meldingene jeg har fått fra tannleger og tannpleiere om pasienter som oppfyller bekymringskriteriene, er det bare tre som har ført til slik bekymringsmelding. Samtidig må jeg si at tannhelsepersonell er i en unik posisjon til å avdekke alvorlige overgrep mot barn, og at de har plikt til å melde fra når de fatter mistanke om slike ting. Slike meldinger kan ikke gjøres ano-

nymt av offentlig ansatt helsepersonell. Med det systemet vi nå har i Østfold, er det mitt navn som vil settes på disse meldingene, noe som fritar tannlege og tannpleier fra den belastningen. For meg oppleves det som uproblematisk å stå som ansvarlig på vegne av hele tannhelsetjenesten. At den enkelte tannlege og tannpleier slipper å oppgi sitt navn, vil forhåpentligvis føre til at det i større grad enn tidligere blir sendt slik melding når det er nødvendig. Erfaringen sier nemlig at helsepersonell, i likhet med barnehagene, meget sjelden sender bekymringsmelding. Etter at vi startet vårt prosjekt har vi som sagt sendt melding i tre tilfeller. Vi vet også at det er avdekket overgrep i ett av disse tilfellene.

Gode resultater

– Hva sier ellers statistikken om prosjektet?

– Den sier at det per januar 2009 var kommet 220 henvendelser til meg om bekymringspasienter fra de 20 offentlige klinikkene i fylket. 114 pasienter hadde ikke møtt på to år. 90 hadde ikke møtt på over to år. 76 av pasientene hadde registrert behandlingsbehov. 97 av ikke møtt-pasientene er nå enten under behandling, eller ferdigbehandlet og satt på recall.

Tallene viser med all tydelighet at prosjektet med oppfølging av bekymringspasienter er sårt tiltrengt, og at det gir resultater. Andre fylker har henvendt seg til Østfold for å få vite mer om hvordan de har satt tingene i system. 26 mars kommer Kristin Strandlund til Norsk Tannverns seminar «Hvem – og hvor – er de som trenger oss mest» i Oslo Kongressenter.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi